

Introductie

Dakloze jongeren – ook wel zwerfjongeren genoemd - vallen in de leeftijdscategorie tot 25 jaar. Ze hebben geen dak boven hun hoofd of verblijven in de opvang. Meestal is er sprake van meervoudige problemen, bijvoorbeeld met de lichamelijke en/of geestelijke gezondheid, met sociale contacten, met opleiding of werk, met geld en met politie en justitie.

Het aantal dakloze jongeren in Nederland is niet precies bekend. Hun aantal wordt geschat op 5.000 tot 10.000. In een kwart van de gevallen is er sprake van een (lichte) verstandelijke beperking.

Dakloze jongeren zijn vooral in de grote en middelgrote steden te vinden. Het aantal dakloze jongens is groter dan het aantal meisjes. De meeste onderzoeken gaan uit van een verhouding van tweederde jongens op eenderde meisjes. De cijfers over het aantal allochtone dakloze jongeren lopen uiteen van 35 tot 53 procent.

Factsheet Dakloze jongeren

Oorzaken dakloosheid

De oorzaken waardoor jongeren op straat terecht komen, lopen uiteen. Vaak gaat het om een of meer van de volgende oorzaken:

- grote conflicten met (stief)ouders
- onvoldoende zorg en warmte thuis
- overlijden van een ouder
- een (te) streng thuisregime
- psychosociale problemen
- schulden
- huiselijk geweld, incest en/of verwaarlozing
- vertrek uit een instituut (jeugdinternaat, gevangenis, psychiatrie) zonder dat er nieuwe huisvesting geregeld is

Verantwoordelijkheid voor de hulpverlening

De verantwoordelijkheid voor hulp aan dakloze jongeren ligt op decentraal niveau. De provincies zijn verantwoordelijk voor de jeugdzorg, de 43 centrumgemeenten hebben als taak te zorgen voor maatschappelijke opvangvoorzieningen in hun regio.

De provincies hebben de regie over de hulpverlening aan geïndiceerde jongeren tot 18 jaar en zijn verantwoordelijk voor de indicatiestelling in de jeugdzorg, voor de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen en voor de jeugdreclassering.

De 43 centrumgemeenten zijn verantwoordelijk voor het voorkomen, signaleren en snel aanpakken van maatschappelijke uitval, voor de opvang en huisvesting van daklozen, voor het opsporen van sociaal kwetsbaren en voor de toeleiding naar zorg en werk.

Voorzieningen voor dakloze jongeren

Er bestaan tal van preventieactiviteiten om te voorkomen dat jongeren dakloos worden. Zo is er bijvoorbeeld opvoedings- en woonondersteuning mogelijk en gaan hulpverleners actief op zoek naar jongeren die hulp nodig hebben. Opvangstellingen bieden onderdak, maaltijden en sanitaire voorzieningen, 24-uurs opvang en beschermd- en begeleid wonen. Crisisopvangvoorzieningen bieden verder kortdurende opvang bij crisissituaties.

Begeleiding kan zowel vanuit de opvangvoorziening als ambulantly worden geboden. Het gaat bijvoorbeeld om begeleiding naar zelfstandig wonen, scholing of werk en om schuldhulpverlening en andere sociale vaardigheden. Psychische begeleiding en nazorg zorgen ervoor dat de kans op terugval kleiner wordt.

Knelpunten

Ondanks dit aanbod lijkt het erop dat dakloze jongeren zich nog steeds tussen wal en schip bevinden. Hoofdoorzaak is de gebrekkige samenwerking tussen partijen en het ontbreken van goede data en informatie over deze jongeren. Doordat gemeenten en provincies overlappende taken hebben, is er in de praktijk verder geen sprake van een integraal beleid. Een ander knelpunt is dat wet- en regelgeving niet altijd goed op elkaar is afgestemd. Een dakloze jongere heeft te maken met regels voor de jeugdzorg, de AWBZ, de WMO, vaak ook de bijstand en soms justitie. Goede regionale probleemanalyses ontbreken, wat het opstellen en uitvoeren van beleid lastig maakt.

Doelen Federatie Opvang

De Federatie Opvang, de brancheorganisatie voor de maatschappelijke opvang, beschermd & begeleid wonen en vrouwenopvang, vindt dat er een betere beleidsafstemming tussen gemeente en provincie moet zijn. Hiernaast is van belang dat er een cliëntgerichte ketensamenwerking is, met als doel dakloze jongeren weer deel uit te laten maken van de samenleving.

Om dit te bereiken, zet de Federatie Opvang zich in voor:

- Betere samenwerking tussen gemeenten en provincies
- Meer en gevarieerde woonvoorzieningen
- Verlengen van de jeugdzorg voor dakloze jongeren na hun 18de
- Investeren in begeleiding en werk
- Persoongerichte aanpak, waarbij de jongere centraal staat
- Kwaliteitsverbetering in de ketenaanpak
- Beleid voor jeugdzorg, AWBZ, WMO, bijstand en justitie op elkaar afstemmen in een structureel financieringskader voor specifieke groepen
- Gericht onderzoek naar zwerfjongeren
- Bevorderen van de kennis bij hulpverleners
- Uniforme registratie over dakloosheid bij alle ketenpartners.

Voor meer informatie over dakloze jongeren:

www.takeoffjongeren.nl
www.opvang.nl
www.kamersmetkansen.nl
www.zwerfjongeren.nl
www.zwerfnfnet.nl
www.rekenkamer.nl